
Μέντορας

Τόμ. 23, Αρ. 1 (2025)

Ειδικό Τεύχος. Εκπαίδευση για τον Ενεργό Πολίτη

Εκδοτικό Σημείωμα

doi: [10.12681/mentor.43911](https://doi.org/10.12681/mentor.43911)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Εκδοτικό Σημείωμα. (2025). *Μέντορας*, 23(1), 4–5. <https://doi.org/10.12681/mentor.43911>

Εκδοτικό σημείωμα

Συντακτική Επιτροπή του περιοδικού

Τον Νοέμβριο του 2024 το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ), με την υποστήριξη του Global Education Network Europe (GENE), διοργάνωσε ένα επιστημονικό συνέδριο με τίτλο «Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Ενεργού Πολίτη». Οι εργασίες του συνεδρίου επικεντρώθηκαν στη διερεύνηση του ρόλου της εκπαίδευσης στη διαμόρφωση ενεργών, υπεύθυνων και κριτικά σκεπτόμενων πολιτών σε ένα σύνθετο και διαρκώς μεταβαλλόμενο παγκόσμιο περιβάλλον. Κεντρικές θεματικές αποτέλεσαν η εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα, η πολιτειακή και ηθική αγωγή, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ισότητα των φύλων, η διαπολιτισμική εκπαίδευση και η συμπερίληψη, καθώς και η ψηφιακή εκπαίδευση του πολίτη. Μέσα από κεντρικές ομιλίες, στρογγυλά τραπέζια και έναν σημαντικό αριθμό συνεδριών αναδείχθηκαν θεωρητικές προσεγγίσεις, ερευνητικά ευρήματα και καλές πρακτικές που συνδέουν την εκπαίδευση με τη δημοκρατική συμμετοχή, την κοινωνική αλληλεγγύη, την αντιμετώπιση σύγχρονων προκλήσεων, όπως η κλιματική αλλαγή και η ρητορική μίσους, καθώς και με την ενδυνάμωση μαθητών, μαθητριών και εκπαιδευτικών ως φορέων ενεργού πολιτεϊότητας.

Περίπου έναν χρόνο μετά, με χαρά σας παρουσιάζουμε το ειδικό αφιερωματικό τεύχος του περιοδικού Μέντορας του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ), το οποίο περιλαμβάνει επιλεγμένα άρθρα, που παρουσιάστηκαν στο συνέδριο, με σχετική θεματολογία. Το παρόν τεύχος αγγίζει επίκαιρα ζητήματα της εκπαίδευσης, της διαπολιτισμικότητας, της κοινωνικής δικαιοσύνης, της βιώσιμης ανάπτυξης και της ενεργού πολιτεϊότητας.

Το πρώτο άρθρο του τεύχους επικεντρώνεται στην αξιοποίηση σωμάτων κειμένων στη διδακτική πρακτική της αγγλικής γλώσσας, προκειμένου να ενισχυθεί η κατανόηση πραγματολογικών φαινομένων και να καλλιεργηθεί η διαπολιτισμική επίγνωση των μαθητών. Η διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας μπορεί να αποτελέσει ισχυρό εργαλείο για την προώθηση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Το δεύτερο άρθρο αναφέρεται στη σύνδεση της συναισθηματικής νοημοσύνης με την ψυχική υγεία, τη διαχείριση του θυμού και την κοινωνική ένταξη των μαθητών και των μαθητριών της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Οι συγγραφείς προτείνουν την ενδυνάμωση της συναισθηματικής νοημοσύνης μέσω κατάλληλου σχεδιασμού και εφαρμογής στοχευμένων προγραμμάτων παρέμβασης.

Η καλλιέργεια μελλοντικών πολιτών, με ικανότητες να δραστηριοποιούνται σε σύνθετα περιβάλλοντα τοπικού και παγκόσμιου χαρακτήρα, αποτελεί παγκόσμια πρόκληση,

όπως αποτυπώνεται στο τρίτο άρθρο. Σε αυτό επιχειρείται επισκόπηση σχετική με τις ικανότητες του παγκόσμιου ενεργού πολίτη, εμβαθύνοντας στο περιεχόμενο των παγκόσμιων ρουτινών σκέψης του Οργανισμού Project Zero του Πανεπιστημίου Harvard.

Στο τέταρτο άρθρο επιχειρείται η διερεύνηση θεμάτων που αφορούν την καλλιέργεια του περιβαλλοντικού γραμματισμού και τη διαμόρφωση της ιδιότητας του παγκόσμιου ενεργού πολίτη μέσω μιας διαθεματικής δράσης για την αειφόρο ανάπτυξη στο μάθημα της γερμανικής γλώσσας.

Ο ρόλος της STE(A)M μεθοδολογίας, της ανοικτής εκπαίδευσης και των Ανοικτών Οικολογιών Μάθησης στην ανάπτυξη της ιδιότητας του παγκόσμιου ενεργού πολίτη από την προσχολική ηλικία διερευνάται στο πέμπτο άρθρο.

Το έκτο άρθρο εστιάζει στη συμβολή της σύγχρονης τέχνης στη διαμόρφωση της πολιτισμικής συνείδησης μαθητών και μαθητριών, μέσω της ανάδειξης της γλώσσας, της οπτικής απεικόνισης και του συνοδευτικού κειμένου, ως κοινωνικής σημειωτικής.

Η περιβαλλοντική βιωσιμότητα και ο διαπολιτισμός, ως σύμπλοκα και αλληλοπαθή μακροσυστήματα εφαρμοσμένης εκπαίδευσης, εξετάζονται στο έβδομο άρθρο. Οι μαθητές και οι μαθήτριες ενθαρρύνονται να συμμετέχουν ενεργά στην επίλυση παγκόσμιων προκλήσεων υλοποιώντας δράσεις ενίσχυσης ενεργού πολιτεϊότητας.

Η καλλιέργεια της περιβαλλοντικής συνείδησης και ο περιβαλλοντικός εγγραμματισμός των μαθητών και μαθητριών επισημαίνεται στο όγδοο άρθρο. Διερευνάται η παρουσία της κλιματικής αλλαγής ως περιεχόμενο των προγραμμάτων σπουδών – στα μαθήματα των Φυσικών Επιστημών, της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και των Εργαστηρίων Δεξιοτήτων – της υποχρεωτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα την εικοσαετία 2003-2023.

Η εκπαίδευση στις Φυσικές Επιστήμες μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο και στην προώθηση της ισότητας των φύλων. Στο ένατο άρθρο παρουσιάζεται μια έρευνα που αναδεικνύει διαφοροποιήσεις στις στάσεις αγοριών και κοριτσιών απέναντι στο μάθημα της Φυσικής.

Το δέκατο άρθρο αναλύει την αναγκαιότητα προσαρμογής στα νέα δεδομένα της ψηφιακής νεωτερικότητας μέσω της χωρικής εκπαίδευσης και της ψηφιακής πολιτεϊότητας. Η συνδρομή εργαλείων όπως η τεχνητή νοημοσύνη (AI), η Εικονική και Επαυξημένη Πραγματικότητα (VR/AR), προσφέρει νέες δυνατότητες και εμπειρίες μάθησης.

Το τελευταίο άρθρο εξετάζει τις εμπειρίες συμμετοχής πολιτών με Νοητική Αναπηρία σε καθημερινές δραστηριότητες φωτίζοντας τις αντιλήψεις τους υπό το πρίσμα του μοντέλου Ποιότητας Έργου – Ζωής, με στόχο τη διαμόρφωση ενός εναλλακτικού μοντέλου ποιότητας ζωής.

Ελπίζουμε πως τα άρθρα του παρόντος τεύχους θα αποτελέσουν πηγή έμπνευσης και αφετηρία γόνιμου διαλόγου για την εκπαιδευτική κοινότητα.